

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

факультет іноземних мов

кафедра германської і слов'янської філології та
зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: Прикметники на позначення зовнішності людини у сучасній
німецькій мові: синтагматичні та парадигматичні відношення

здобувача ступеня вищої освіти магістра

галузі знань 01 Освіта

спеціальності 014 Середня освіта (мова і
література (англійська, німецька))

Медведчук Анастасія Іванівна

науковий керівник:

Горлова Людмила Анатоліївна

кандидат філологічних наук, старший викладач

Вінниця – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	
ЗНАЧЕННЯ СЛОВА ТА МЕТОДИ ЙОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1 Слово та його лексичне значення	7
1.2 Синтагматичні відношення у лексиці	12
1.2.1 Поняття та визначення сполучуваності слів	12
1.2.2 Типологія сполучуваності лексичних одиниць.....	14
1.3 Методи дослідження сполучуваності лексичних одиниць	17
1.4 Дослідження парадигматичних відношень у лексиці	18
1.5 Класифікація прикметників на позначення зовнішності людини	21
1.6 Вибірка підкласів прикметників для опису зовнішності людини	25
Висновки до першого розділу	29
РОЗДІЛ 2	
СИНТАГМАТИЧНІ ТА ПАРАДИГМАТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ МІЖ ПРИКМЕТНИКАМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	
2.1 Визначення суттєвих зв'язків методом обчислення критерію хі-квадрат (χ^2)	30
2.2 Кореляційний аналіз Спірмена	34
2.3 Прикметники кольору	36
2.4 Прикметники форми	45
2.5 Прикметники будови	48

2.6 Прикметники вигляду.....	50
2.7 Прикметники розміру.....	54
2.8 Прикметники інтенсивності якості (або ступеня).....	58
2.9 Прикметники положення.....	65
2.10 Основні результати статистичного дослідження синтагматичних зв'язків прикметників на позначення портретної характеристики людини.....	78
2.11 Парадигматичні відношення між досліджуваними підкласами прикметників.....	81
Висновки до другого розділу.....	84
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	86
РЕЗЮМЕ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ.....	92
ДОДАТКИ.....	93

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапій А. П. Семантичні особливості лексико-семантичної групи дієслів мовлення в сучасній німецькій мові / Агапій А. П. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ. – 2000. – Вип.71. – С. 24-31.
2. Адмони В. Г. Завершенность конструкции как явление синтаксической формы / Адмони В. Г. // Вопросы языкознания. – 1958. – № I. – С. 111-117.
3. Аракин В. Д. О лексической сочетаемости / Аракин В. Д. // К проблеме лексической сочетаемости: Сб. статей. Моск. гос. пед. ин-та. – 1972. – С. 5-12.
4. Арапов М. В. Квантитативная лингвистика. / Арапов М. В. // М.: Наука, 1988. – 184 с.
5. Ахманова О. С., Медникова Э. М., Григорьева С. Л. К вопросу о границах сочетаемости слов и путях ее изучения / Ахманова О. С., Медникова Э. М., Григорьева С. Л. // Проблемы фразеологии и задачи ее изучения в высшей и средней школе. – Вологда, 1967. – С. 94-102.
6. Баскевич В. М. Дистрибутивно-статистичний аналіз семантичних підкласів прикметників у німецькій мові / Баскевич В. М. // Мовознавство. –1988. –№ 6. – С. 64-67.
7. Бистрова Л.В. Вивчення синтагматичних зв'язків слів за допомогою статистичних методів / Бистрова Л.В. // Мовознавство. – 1978. – №4. – С. 44-47.
8. Быстрова Л. В., Капатрук Н. Д., Левицкий В. В. К вопросу о принципах и методах выделения лексико-семантических групп слов / Быстрова Л. В.,

- Капатрук Н. Д., Левицкий В. В. // Науч. докл. высш. школы. – Филол. науки. – 1980.– №6.– С. 75-78.
9. Бистрова Л. В., Шевченко О. Ф. Сполучуваність прислівників з прикметниками у сучасній англійській мові / Бистрова Л. В., Шевченко О. Ф. // Мовознавство. – 1986. – № 3. – С. 27-31.
10. Венкель Т. В. Дослідження семантичної сполучуваності прикметників кольору в англійській мові / Венкель Т. В. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2002. – Вип.135. – С. 53-63.
11. Вольф Е. М. К вопросу о семантических связях прилагательных / Вольф Е. М. // Проблемы синтаксической семантики: Материалы науч. конф. Моск. гос. пед. ин-та иностр. яз. им. М.Тореза. – 1976. – С. 92-96.
12. Гікова Г. С. Вплив семантичного фактора на сполучуваність прислівників з дієсловами / Гікова Г. С. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2002. – Вип.135. – С. 63-69.
13. Гинзбург Р. С., Медникова Э. М., Михальчин А. Д. Проблема сочетаемости и лексикографии / Гинзбург Р. С., Медникова Э. М., Михальчин А. Д // Иностр. языки в школе. – 1977. – № I. – С. 7-14.
14. Горлова Л. А. Інвентаризація лексико-семантичної групи німецьких прикметників зі значенням “пристойний” / Л. А. Горлова // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Випуск 27. – Житомир, 2006. – С. 165-169.
15. Грещук В. В. Дери́ваційний потенціал прикметників на позначення кольору в сучасній українській мові / Грещук В. В. // Мовознавство, 1986. – №2. – С. 23-30.
16. Грещук В. В. Словотворчий потенціал прикметників на позначення

- внутрішніх якостей людини / Грещук В. В. // Мовознавство, 1992. – №3. – С. 8-15.
17. Джурюк О. Парадигматичні зв'язки іменників у лексико-семантичній групі зі значенням „будівля” (на основі словникових дефініцій) / Джурюк О. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2001. – Вип.114. – С. 42-48.
18. Долгих Н. Г. Теория семантического поля на современном этапе развития семасиологии / Долгих Н. Г. // Науч. докл. высш. школы. – Филол. науки. – 1973. – № I. – С. 89-98.
19. Дребет В. В. Взаємозв'язок семантичного статусу й полісемічних властивостей прикметника в німецькій мові / Дребет В. В. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2002. – Вип.135. – С. 69-76.
20. Желєзняк І. М. Про деякі лінгвістичні ознаки власних назв / Желєзняк І. М. // Мовознавство. – 2001.– №1. – С. 13-18.
21. Задорожна І. П. Сполучуваність дієслів розумової діяльності у німецькій мові / Задорожна І. П. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2001. – Вип.115. – С. 26-33.
22. Засорина Л. Н., Берков В. П. Понятие валентности в языке / Засорина Л. Н., Берков В. П. // Вестник ЛГУ. – Серия истории, языка и литературы. – 1961. – № 8. – Вып. 2. – С. 134-139.
23. Звегинцев В. А. Семасиология / Звегинцев В. А. // М.: Изд-во Моск. ун-та, 1995. – 321 с.
24. Иванова Н. С. Установление смысловых связей между словами на основе статистической методики / Иванова Н. С. // Вопросы лингвостатистики и автоматизации лингвостатистических работ. – М., 1967. – Серия 3. – Вып.

- I. –С. 52-63.
25. Ивлева Г. Г. Семантические особенности слов в немецком языке / Ивлева Г. Г. // М.: Высшая школа, 1978. – 104 с.
26. Кантемір С. О. Дослідження семантичної сполучуваності прикметників кольору в сучасній лінгвістиці / Кантемір С. О. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2001. – Вип.115. – С. 15-26.
27. Капатрук М. Д. Методи виділення основного значення слова / Капатрук М. Д. // Мовознавство. – 1980.– №5. – С.75-77.
28. Капатрук М. Д. Формалізована процедура дослідження лексики і перспективи її використання / Капатрук М. Д. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2001. – Вип.114. – С. 38-42.
29. Кацнельсон С. Д. О грамматической категории / Кацнельсон С. Д. // Вестник Ленинг. ун-та.- Серия истории, языка и литературы. – № 2. – 1948. – С. 114-131.
30. Кійко Ю. Є. Синтаксична сполучуваність дієслів ЛСГ переміщення в сучасній німецькій мові / Кійко Ю. Є. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2002. – Вип.135. – С. 18-31.
31. Кожухарь Д. А. Соотношение прилагательного и наречия в современном немецком языке / Кожухарь Д. А. // Филол. науки. – 1961. – № 1. – С. 160-167.
32. Кононенко І. В. Компоненти оцінної структури прикметників / Кононенко І. В. // Мовознавство, 1989. – №3. – С. 54-60.
33. Кочерган М. П. Слово і контекст: Лексична сполучуваність і значення

- слова / Кочерган М. П. // Львів: Вища школа. – 1980.- 184 с.
34. Левицкий В. В., Быстрова Л. В., Гинка Б. И. Изучение лексической сочетаемости с помощью статистических методов / Левицкий В. В., Быстрова Л. В., Гинка Б. И. // Функционирование языковых единиц в речи и в тексте. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. – С. 48-59.
35. Левицкий В. В. Типы лексических микросистем и критерии их различия / Левицкий В. В. // Науч. докл. высш. шк. Филологические науки. – 1988. – №5. – С. 66-73.
36. Левицький В. В. До методики інвентаризації лексичних мікросистем за допомогою словникових дефініцій / Левицький В. В. // Мовознавство. – 1989. – №1. – С.21-27.
37. Левицький В. В., Романова Т. М. Лексична сполучуваність у різних функціональних стилях / Левицький В. В., Романова Т. М. // Мовознавство, 1987. – № 4, С. 33-37.
38. Левицький В. В., Огуй О. Д. Формалізація історико-семасіологічних досліджень та її межі / Левицький В. В., Огуй О. Д. // Мовознавство. – 1992. – №1. – С. 26-33.
39. Левицький В. В., Огуй О. Д., Кійко С. В., Кійко Ю. Є. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу / Левицький В. В., Огуй О. Д., Кійко С. В., Кійко Ю. Є // Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2000. – 136 с.
40. Лех О. Парадигматичні зв'язки групи прикметників на позначення розміру в німецькій мові / Лех О. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2003. – Вип.168. – С. 51-59.
41. Малік Т. Г. Дослідження парадигматичних відношень між підкласами прикметників, що позначають зовнішність людини у сучасній англійській

- мові / Малік Т. Г. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ. – 2000. – Вип.84. – С. 63-69.
42. Мельник Р. Інвентаризація лексико-семантичної групи прикметників зі значенням „старанний” / Мельник Р. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2002. – Вип.135. – С. 48-53.
43. Нестерская Л. А. Взаимодействие лексико-семантических групп прилагательных / Нестерская Л. А. // Вестник Моск. ун-та. – Серия Филология. – 1978. – №2. – С. 68-73.
44. Нікітіна Ф. О. Виділення і визначення лексико-семантичних полів / Нікітіна Ф. О. // Мовознавство. – 1981. – № I. – С. 11-15.
45. Огуй О. Д. Проблеми індуктивної лексикографічної класифікації полісемічних прикметників / Огуй О. Д. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ. – 1998. – Вип.41. – С. 35-39.
46. Ольшанский И. Г. Сочетаемость слов как проблема лексикологии и лексикографии / Ольшанский И. Г. // Вопросы учебной лексикографии. – 1969. – С. 53-71.
47. Панов М. В. О парадигматике и синтагматике / Панов М. В. // Изв. АН СССР. Серия литер. и языка. – М.,1980. – Т.39. – Вып.2. – С. 128-137.
48. Пономаренко В. П. Про своєрідні аспекти ад’єктивної суфіксації у романських мовах / Пономаренко В. П. // Мовознавство, 2000. – № 1. – С. 58-62.
49. Почепцов Г. Г. Об использовании качественных наречий в сочетании с именами прилагательными в современном английском языке / Почепцов Г. Г. // Иностр. языки в школе. – 1956. – № 5. – С. 118-121.

50. Радченко Г. Н. К вопросу о выявлении связей между словами с помощью дистрибутивно-статистической методики / Радченко Г. Н. // Вопросы грамматики и лексикологии германских и романских языков. – Иркутск, 1974. – С. 131-136.
51. Степанова М. Д. Теория валентности и валентный анализ: На материале современного немецкого языка / Степанова М. Д. // М.: МГПИ им. М.Тореза., 1973. – 110 с.
52. Степанова М. Д., Хельбиг Г. Части речи и проблема валентности в современном немецком языке / Степанова М. Д., Хельбиг Г. // М.: Высшая школа, 1978. – 260 с.
53. Ткачівська М. Р. Почерговість та послідовність прикметників у реченні в сучасній німецькій мові / Ткачівська М. Р. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2003. – Вип.165-166. – С. 332-345.
54. Ткачівська М. Р. Прикметники на позначення недоліку в портретній характеристиці людини / Ткачівська М. Р. // Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. – Чернівці: Рута. – 2003. – Вип.156. – С. 106-114.
55. Тулдава Ю. А. Об измерении связи качественных признаков в лингвистике: сопряженность альтернативных признаков / Тулдава Ю. А. // Квантитативная лингвистика и автоматический анализ текстов. – Тарту, 1988. – С.146-165.
56. Тулдава Ю. А. О применении коэффициентов сопряженности в лингвистике / Тулдава Ю. А. // Прикладная лингвистика и автоматический анализ текста. – Тарту, 1988. – С. 82-83.
57. Фрумкина Р. М. Статистические методы изучения лексики / Фрумкина Р.

- М. // М.:Наука, 1964. – 115 с.
58. Цвяк Л. В. Про особливості лексико-семантичної групи прикметників освітлення в творах німецьких і австрійських письменників / Цвяк Л. В. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Германська філологія. – Чернівці: ЧДУ. – 2000. – Вип. 71. – С. 53-60.
59. Шрамм А. Н. Семантическая классификация качественных прилагательных / Шрамм А. Н. // Вопросы семантики. – Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1976. – Вып. 2. – С.27-45.
60. Ярцева В. Н. Взаимоотношение грамматики и лексики в системе языка / Ярцева В. Н. // Исследования по общей теории грамматики. – Москва: Наука, 1968. – 293 с.
61. Abramov B. A. Zur Paradigmatik und Syntagmatik der syntaktischen Potenzen / Abramov B. A. // Beiträge zur Valenztheorie. – Halle, 1971. – S. 51-66.
62. Behaghel O. Beiträge zur germanischen Sprachwissenschaft / Behaghel O. // Hrsg. von Wilhelm Horn. – Heidelberg: Winter, 1924. – 340 S.
63. Benzing W. Konkurrenz zwischen denominativem Adjektiv und Kompositum im Deutschen / Benzing W. // München: Kitzinger in Komm, 1968. – 240 S.
64. Bondzio W. Zu einigen Aufgaben der Bedeutungsforschung aus syntaktischer Sicht / Bondzio W. // Z.f. Ph., Spr. und K. – Bd.27. – 1974. – S.42-51.
65. Bräuer R. Die Valenztheorie. Ihre Geschichte, ihr aktueller Stand und ihre Möglichkeiten / Bräuer R. // Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität zu Berlin. Ges. und sprachwiss. – R. 23. – Berlin, 1974. – S. 267-280.
66. Engel U. Deutsche Grammatik / Engel U. // Heidelberg, 1988. – 788 S.
67. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache / Fleischer W. // Tübingen, 1971.– 326 S.

68. Grosse R. Zum Verhältnis von Form und Inhalt bei der Valenz der deutschen Verben / Grosse R. // Beiträge zur Valenztheorie. – Halle, 1971. – S. 123-130.
69. Helbig G. Zur Valenz verschiedener Wortklassen / Helbig G. // Deutsch als Fremdsprache. – 13. – 1976. – S. 131-146.
70. Helbig G. Zum Status der Valenz und der semantischen Kasus / Helbig G. // Deutsch als Fremdsprache. – 16. – 1979. – S. 65-78.
71. Heringer H.-J. Wertigkeiten und nullwertige Verben im Deutschen / Heringer H.-J. // Zeitschrift für deutsche Sprache. – 23. – 1967. – S.13-34.
72. Junker K. Zur Valenz beim Adjektiv / Junker K // Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität. – Berlin, 1969. – S. 291-292.
73. Korhonen J. Zum Verhältnis von verbaler und nominaler Valenz am Beispiel des heutigen Deutsch / Korhonen J. // Neuphilologische Mitteilungen. 82. – S. 36-59.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

74. Darius Mora. Das Ungeheuer. – München. 2013. – 510 S.
75. Kehlmann Daniel. Die Vermessung der Welt. – Hamburg. 2005. – 468 S.
76. Lang Thomas. Am Sei. – München: Verlag C. H. Beck, 2006. – 567 S.
77. Mora Terezia. Alle Tage: Roman. – München. 2004. – 398 S.
78. Klausner Uwe. Bernstein-Connection. – Berlin. 2011. – 425 S.
79. Winterberg Liv. Vom anderen Ende der Welt.- Berlin. 2011. – 448 S.